

نحوه ترخیص کالا از گمرگ کشور در چندساله اخیر

مجله علمی پژوهش در علوم انسانی و مطالعات اجتماعی (سال هفتم)
شماره ۲۳ / بهار ۱۴۰۰ / ص ۶۰-۴۷

یوسف اکبری^۱، جاوید پارسایی^۲

^۱دانش آموخته ارشد رشته مدیریت دولتی

^۲کارشناس ارشد مدیریت دولتی

نویسنده مسئول:

جاوید پارسایی

چکیده

ترخیص کالا به منظور ارائه کالاها و اجناس به گمرک و آزادسازی آن ها برای وارد کننده یا صادر کننده انجام می شود. در این صورت کالای وارد شده یا در حال خروج جنبه قانونی پیدا می کند. تحقیق حاضر با روش کتابخانه ای و توصیفی به نحوه ترخیص کالاها در سال های اخیر پرداخته است. بررسی آمار واردات ترخیص کالاها در سال های اخیر نشان می دهد که قاره آسیا بویژه کشور امارات متحده عربی سهم عمده ای در صدور کالا به ایران دارند. تبدیل شدن امارات متحده عربی به دروازه تجارت در قاره آسیا شرایط ممتازی را برای این کشور به خصوص برای صادرات مجدد مهیا نموده است، موقعیت استراتژیک ایران و گستردگی مرزهای آبی به همراه یک برنامه ریزی مدون و توسعه و تجهیز گمرکات و بنادر امکان جایگزینی ایران به جای امارات متحده و یا شیفت بخش قابل توجهی از سطح مبادلات به سمت ایران را فراهم می نماید.

واژگان کلیدی: ترخیص کالا، تشریفات خاص ترخیص کالا از گمرگ، صادرات و واردات کالا.

مقدمه

ترخیص کالا از گمرک مهم ترین فرآیند در زمینه واردات کالا به شمار آمده و همچنین این فرآیند بسته به قوانین و مقررات کشورها قوانین و سلسله مراتب گوناگونی را شامل می شود. در خصوص انجام این فرآیند مهم همواره لازم است که با مراحل ترخیص کالا از گمرک آشنا باشید و قوانین و مقررات آن را به خوبی بشناسید، چرا که در صورت بروز هرگونه بی دقتی و عدم شناخت کافی از مراحل انجام ترخیص کالا از گمرک، ترخیص کالای شما قاچاق شمرده شده و در نتیجه خسارت های مالی و اعتباری زیادی را برای شما به وجود می آورد (اکبریان، ۱۳۹۴).

بخشی از تجارت بین المللی را صادرات کشورها تشکیل می دهد. در واقع یکی از راه های افزایش حصول ارزش خارجی و در نتیجه توسعه اقتصادی، صادرات کالا و خدمات می باشد. بدون تردید، توسعه و گسترش صادرات در جهان امروز و در شرایطی که هر کشور تلاش می کند سهم بیشتری از بازار جهانی را نصیب خود سازد، کار سهل و آسانی نیست و کشورها بیش از گذشته دریافته اند که داشتن سهمی از بازار یک کشور، فقط محدود به منافع مادی و اقتصادی برای آن کشور نیست، بلکه به تعبیر؛ حضور فرهنگی و سیاسی نیز می باشد. حساسیت و اهمیت صادرات کالا و خدمات برای کشورها موجب شده است تا این کشورها، ابزارها و عوامل موثر در آن را شناسایی و در جهت توسعه ی صادرات تلاش نمایند (ابراهیمی، ۱۳۸۸).

خدمات گمرکی از عوامل موثر در توسعه ی صادرات کالا و خدمات می باشند. در واقع تجارت بین المللی در جهان بدون استفاده از خدمات گمرکی معنا و مفهومی ندارد. گمرک به عنوان یکی از اجزای مهم و لاینفک تجارت خارجی هر کشور، محل تماس، ارتباط و ارائه ی اطلاعات از جانب سیر عاملین تجارت و مجری قوانین و مقررات و دستورالعمل های صادره در زمینه ی امور صادرات و واردات می باشد. اهمیت نقش گمرک به حدی است که میزان سرعت و کارایی آن بعضی اوقات به عنوان معیاری برای ارزیابی فعالیت های تجارت خارجی هر کشور و یا حتی اقتصاد کلان آن کشور در نظر گرفته می شود.

شناخت تمام قوانین و مقررات جا به جایی کالاهای وارداتی و یا به عبارتی آشنایی با چگونگی انجام مراحل ترخیص کالا از گمرک می تواند برای هر تاجر و بازرگانی امری مهم و پرفایده باشد؛ اما با توجه به مشغله های کاری افراد بهتر آن است که برای انجام تمامی مراحل ترخیص کالا از گمرک این کار را به شرکت های فعال در این زمینه بسپارید و همواره برای انجام کارهای مربوط به ترخیص کالای تجارت خود از چنین شرکت هایی راهنمایی بگیرید و از تجربیات آن ها در این زمینه بهره مند شوید (الهی و همکاران، ۱۳۹۶).

در واقع شرکت هایی که در زمینه ترخیص کالا از گمرک فعالیت دارند، علاوه بر آنکه با تمام قوانین و مراحل انجام این کار آشنا هستند، بارها و بارها این کار را در مرزهای مختلف و در خصوص جا به جایی انواع مختلف کالاها انجام داده اند و در نتیجه تجربه کافی در این زمینه را دارند؛ بنابراین با سپردن فرآیند ترخیص کالاهای تجارت خود به این شرکت ها نه تنها در وقت خود صرفه جویی می کنید بلکه از پرداخت هزینه های سنگین و بیهوده نیز جلوگیری به عمل می آورید.

ترخیص کالا به منظور ارائه کالا ها و اجناس به گمرک و آزادسازی آن ها برای وارد کننده یا صادر کننده انجام می شود. در این صورت کالای وارد شده یا در حال خروج جنبه قانونی پیدا می کند.

در فرآیند ترخیص کالا چندین مرحله طی می شود که از جمله آماده سازی، ثبت اسناد واردات یا صادرات کالا به شکل فیزیکی یا الکترونیک، محاسبه وجوهی همچون سود بازرگانی، حقوق گمرکی، مالیات، مازد تعرفه گمرکی و تسهیلات ارائه شده توسط دولت به واردکنندگان و صادر کنندگان کالا و ... صورت می گیرد.

در اکثر کشورها کارگزاران گمرک و حق العمل کاران، در زیر مجموعه فعالیت فورواردری کالا فعالیت می کنند. خطوط کشتی رانی، واردکنندگان و صادرکنندگان و تجارت های مستقل به طور عمده کارفرمایان حق العمل کار گمرکی به شمار می روند و کشور ایران هم از این قاعده مستثنی نمی باشد. در این بخش سعی شده است اطلاعات کاملی در خصوص رویه ترخیص کالا ارائه شود (جوهری، ۱۳۹۵).

پیشینه تحقیق

یک پژوهش گر، قبل از انجام تحقیق و بعد از انتخاب موضوع و تدوین عنوان و قبل از نگارش طرح تحقیق نیاز دارد که با مراجعه به مدارک و اسناد، پیرامون موضوع و مسئله ای که برای تحقیق انتخاب کرده است، آگاهی خود را گسترش دهد؛ تا بتواند در پرتوی اطلاعات بدست آمده، مسئله تحقیق و متغیرهای خود را تعریف و معین کند و کرانه های آن ها را مشخص سازد. این امر به او کمک می کند تا تحقیقات خود را در راستای مجموعه پژوهش های هم خانواده قرار دهد و آن را با دستاوردهای تحقیقاتی دیگران هماهنگ کند. (پروکوپنکو، ۱۳۹۵، ص ۹۲)

هدف از گنجاندن بخش پیشینه تحقیق، عبارت است از:

۱. برقراری ارتباط منطقی میان اطلاعات پژوهش های قبلی با مسئله تحقیق.

۲. دست یابی به چارچوب نظری و یا تجربی برای مسئله تحقیق.

۳. آشنایی با روش های تحقیق مورد استفاده در پژوهش های قبل

از این رو، هر گونه نظریه، قانون و بررسی قبلی در باره موضوع پژوهش را می توان جزء پیشینه آن منظور داشت. فراموش نکنیم که هر تحقیق، بر مبنای بدیهیاتی انجام می گیرد که در مطالعات قبلی روشن شده است و تمام مطالعاتی که فرض ها و بدیهیات و خاستگاه تحقیق را به وجود آورده اند تحقیق، محسوب می شود. تفکر انسان، پدیده تکاملی است و اندیشه های هر نسل، بر مبنای اندیشه های نسل های قبلی، شکل می گیرد. از این رو، فکر های پژوهشی محققان، حتی در مواردی که خود توجه ندارند، از تفکرات علمی مطالعات قبلی به وجود می آید. (دیوید، ۱۳۸۷، ص ۳۹۶)

تعدادی از پژوهش هایی که در این زمینه در ایران انجام شده است عبارتند از:

۱- نباتی، علی - ایمانی، بهروز؛ در مقاله ای تحت عنوان " نقش گمرک الکترونیک در تسهیل فرایند امور گمرکی " نتایج حاصل شده از این تحقیق نشان می دهد که سازمان جهانی گمرک یکی از سازمان های بین الدولتی موفق بوده است و توانسته با شناسایی موقعیت ها در صحنه های بین المللی، وظایف بس سنگین خود را به نحو مطلوبی انجام و اعضای سازمان را هدایت نماید و گمرک ایران نیز با عنایت به عضو بودن در این سازمان باید برای تحول در ساختار عملکردی، مکانیزم های اجرایی خود را در این محیط باز یافته و ارتقاء دهد و گمرک الکترونیک نیز باید این دورنماها را در زاویه دید و اجرا جامه عمل بپوشاند.

۲- الهی، حسن زاده، ۱۳۹۱، " بررسی نقش گمرک الکترونیک در تسهیل صادرات " در این مقاله به بررسی نقش گمرک الکترونیک در تسهیل صادرات کالا و خدمات پرداخته شده است. نتایج این پژوهش حاکی است که با استقرار گمرک الکترونیک، به دلیل الکترونیکی شدن فرآیندهای روزمره گمرک در امور گمرکی مربوط به صادرات، مستند سازی الکترونیکی در امور گمرکی مربوط به صادرات با استفاده از ساختار مشترک و ایجاد ارتباط اینترنتی بین ادارات نظارتی، امور گمرکی مربوط به صادرات از شفافیت بیشتری برخوردار می شود و صادرات کالا و خدمات تسهیل می گردد.

۳- جوهری، اصغر، ۱۳۹۲ در مقاله ای تحت عنوان " نقش قوانین و مقررات گمرک الکترونیک بر توسعه صادرات " نتایج حاصل شده از این تحقیق نشان می دهد که مهم ترین موانع بهره گیری از گمرکات الکترونیکی جهت تسهیل صادرات کالاها و خدمات عبارت بودن از: نبود تضمین کامل در قبال محموله های ارسالی از طریق سیستم الکترونیکی، ضرورت اخذ انواع گواهی و مجوز از سازمان های متعدد جهت صدور کالا، ضعف، بستر مخابراتی جهت استفاده از گمرک الکترونیک در صادرات کالاها و خدمات، مهارت کم تجار در استفاده از سیستم گمرک الکترونیک، ملاحظات امنیتی، جاسوسی، خرابکاری و حملات تبهکارانه و ضعف بستر فرهنگی جهت استفاده از گمرک الکترونیک.

روش تحقیق

از نظر پژوهشگری که در علوم کاربردی تحقیق می کند، تحقیق عبارت است از فرایندی که پژوهشگر می کوشد بدان وسیله پیچیدگی های روابط متقابل بین افراد را بهتر درک کند. پژوهشگر با استفاده از روشهای منظم درباره کنش ها و واکنش ها، اطلاعاتی را جمع آوری می کند، درباره معنی یا مفهوم آنها می اندیشد، به نتیجه هایی می رسد، آنها را ارزیابی می کند سرانجام این نتایج را ارائه می دهد. به طور خلاصه می توان گفت که تحقیق توصیفی آنچه را که هست توصیف می کند و به شرایط یا روابط موجود، عقاید متداول، فرآیندهای جاری، آثار مشهود یا روندهای در حال گسترش توجه دارد. (بیابانگرد، ۱۳۷۷، ص ۳۶)

این پژوهش یک مطالعه توصیفی و میدانی می باشد. جمع آوری اطلاعات تحقیق با مراجعه به اداره ی بندر شهید رجایی، مصاحبه با کارشناسان مربوطه، استفاده از سایت های معتبر و منابع موجود در کتابخانه صورت گرفته است.

نتایج تحقیق

- واردات کالا و مراحل واردات کالا چیست؟

واردات کالا به معنی ورود کالا از سایر کشورها به کشور است. کالاهای وارداتی به کالاهایی گفته می شوند که در کشورهای مختلف تولید و عرضه شده و سپس به یک کشور دیگر از طریق پرداخت پول یا مبادله کالا فروخته می شوند. قدمت واردات به دوران اولین کشورهای متمدن در حدود ۴ هزار سال قبل برمی گردد.

با ظهور دولت‌های مدرن، واردات و صادرات نظم خاصی گرفته و باعث شده علاوه بر دولت، اشخاص نیز بتوانند طبق قوانینی که حاکمیت آن را تعیین می‌کند، مراحل واردات کالا به کشور را به درستی انجام بدهند. برای بررسی وضعیت واردات کالا به کشور مقاله وضعیت واردات ایران را مطالعه نمایید.

- صادرات کالا و مراحل صادرات کالا چیست؟

صادرات کالا به معنی خروج کالا از کشور به مقصد سایر کشورهاست. صادرات در رویه های گمرکی بر دو نوع است :

صادرات قطعی

صادرات موقت

جایگاه و اهمیت ترخیص کالا در فرآیندهای واردات و صادرات چگونه است؟

ترخیص کالا (Customs Clearance) به قدری مهم و تخصصی است که عدم آگاهی از قوانین دائم التغییر گمرک و آئین نامه اجرائی آن می تواند خسارات جبران ناپذیری را به بازرگان و یا خود ترخیص کار وارد نماید. آموزش ترخیص کالا و مراحل ترخیص کالا یک آموزش کلی است و نیاز به تخصص، کسب تجربه و وقت گذاشتن در یادگیری دارد.

روند ترخیص کالا از گمرک نسبتاً پیچیده است و بدون داشتن اطلاعات لازم انجام پذیر نیست. از سوی دیگر می توان گفت که آموزش ترخیص کالا از گمرک طولانی ترین و حساس ترین پروسه و روند اداری کشور و نیازمند اطلاع دقیق از قوانین گمرکی است. قوانینی که به شدت پیرو اوضاع سیاسی کشور هستند و به ناچار با تغییر اوضاع، وضع تحریم ها و ... مدام در حال تغییر هستند. تشریفات گمرکی ترخیص کالا و مراحل ترخیص کالا ، فرآیند خاص و تخصصی است. تشریفات گمرکی با توجه به نوع رویه گمرکی و هدف از ورود یا صدور کالا متفاوت بوده و اسناد مورد نیاز در رویه های مختلف نیز متفاوت است.

- انواع فرآیند ترخیص کالا از گمرک برای رویه های صادرات ، واردات و ترانزیت

مراحل و جزئیات مربوط به فرآیندهای گمرکی برای بسیاری از تجار و صادرکنندگان اهمیت دارد. شما به عنوان صادرکننده یا نماینده وی در هر کدام از مراحل ترخیص کالای صادراتی با برخی واحدهای گمرک روبرو خواهید بود و نیاز است در هر کدام از این مراحل یک سری از فعالیت‌ها را انجام دهید.

این مراحل و رویه‌ها براساس مراجعه به واحدهای مختلف گمرک به ترتیب به صورت زیر هستند:

- صادرات
- واردات
- ترانزیت

۱.۱ صادرات کالا

صادرات فرآیندی (فرآیند صادرات) است پیچیده و بعضاً چالش برانگیز. به همین خاطر شرکت های بازرگانی و بازرگانان برای موفقیت در این وادی ناچارند اطلاعات خود را به روز نگه داشته و علاوه بر قوانین داخلی، بازار خارجی را نیز زیر ذره بین خود قرار دهند.

- واردات کالا

واردات کالا (فرآیند واردات) به معنی ورود کالا از سایر کشورها به کشور است. کالاهای وارداتی به کالاهایی گفته می‌شوند که در کشورهای مختلف تولید و عرضه شده و سپس به یک کشور دیگر از طریق پرداخت پول یا مبادله کالا فروخته می‌شوند.

دسته بندی کالا های وارداتی

کالاهای مجاز : برای واردات کالاهای مجاز نیازی به اخذ مجوز نیست.

کالاهای مشروط : برای واردات کالا های مشروط نیاز به اخذ مجوز است.

کالاهای ممنوع : قانون واردات این نوع کالا ها را ممنوع کرده است.

۱.۳ ترانزیت کالا

ترانزیت به معنای عبور کالا از کشور است.

ترانزیت داخلی و خارجی :

* ترانزیت خارجی عبارت از این است که کالای خارجی به منظور عبور از خاک ایران از یک نقطه مرزی کشور وارد و از نقطه مرزی دیگر خارج شود. این نوع کالاها جزء واردات و صادرات قطعی محسوب نمی شوند.

* ترانزیت داخلی عبارت از آن است که کالای گمرک نشده از گمرکخانه مجاز به گمرکخانه دیگری حمل و نقل شود مثلاً حمل کالا از یک گمرک مرزی یا داخل کشور به گمرک دیگری در داخل کشور .

تشریفات ترخیص کالا از گمرک

برای ترخیص کالا از گمرک مراحل زیر انجام می گیرد :

۱. تنظیم اظهارنامه توسط صاحب کالا یا نماینده قانونی وی همراه با کلیه اسناد و مدارک و مجوزها در صورت لزوم
۲. بررسی اظهارنامه توسط قسمت احراز هویت
۳. مراجعه به بانک جهت پرداخت مبلغ تعیین شده بابت حقوق و عوارض و هزینه های گمرکی در اظهارنامه
۴. ارائه فیش بانک به دفتر ژورنال گمرک
۵. مراجعه به قسمت پروانه جهت صدور پروانه سبز گمرکی
۶. مراجعه به دفتر کوتاژ جهت ثبت اظهارنامه
۷. مراجعه به سرویس ارزیابی جهت تعیین ارزیاب
۸. مراجعه به انبار در معیت ارزیاب مربوطه جهت ارزیابی کالا .
۹. ارزیابی کالای اظهار شده ، در این مرحله چنانچه نیاز به ارسال نمونه به آزمایشگاه باشد ، می باید به آزمایشگاه مراجعه شود .
۱۰. مراجعه به دایره ارزش جهت تایید ارزش اظهار شده .
۱۱. مراجعه مجدد به ارزیاب مربوطه پس از انجام مراحل ۹ و ۱۰
۱۲. پس از امضای ارزیاب ، مراجعه به کارشناس و سپس مسئول سرویس ارزیابی
۱۳. پس از مهر رئیس سرویس ارزیابی ، مراجعه به دفتر کل انبارها
۱۴. مراجعه به درب خروج جهت اخذ مجوز بارگیری (در این مرحله اظهارنامه مجدداً بررسی و سپس اجازه بارگیری صادر می شود)
۱۵. مراجعه به انبار جهت تحویل کالا
۱۶. مراجعه به درب خروج و پس از امضای دفتر درب خروج ، اقدام به خارج نمودن کالا می گردد.

مراحل ثبت سفارش جهت واردات کالا به چه صورت می باشد؟

۱. اخذ پروفرما از فروشنده کالا
۲. آگاهی از تعرفه کالای مورد ثبت سفارش
۳. ثبت نام در سایت وزارت بازرگانی برحسب نوع واردکننده شخص حقیقی و یا حقوقی
۴. اخذ مجوز ورود کالا طبق جدول مقررات صادرات و واردات از سازمانهای ذیربط
۵. مراجعه به معاونت بازرگانی خارجی جهت تکمیل فرم ثبت سفارش

در حال حاضر چند نوع ثبت سفارش وجود دارد؟

۱. در حال حاضر ثبت سفارش کالا به دو صورت بانکی و غیر بانکی انجام میشود که در حالت اول واردکننده براساس نرخ ارز آزاد از طریق صرافی اقدام به حواله ارزی می نماید.
۲. حالت دوم : براساس اولویت بندی گروه کالائی است که توسط دفتر مقررات صادرات و واردات تهیه و تنظیم میگردد که از اولویت یکم تا دهم تعیین شده است که طی آن اولویت اول و دوم ارز مرجع و اولویت سوم تا نهم ارز مبادله ای دریافت می کنند.

- مراحل ترخیص کالا چیست؟

همانطور که در مراحل صادرات و واردات کالا مشاهده نمودید بازرگانان قبل از گمرک فعالیت های مختلفی را می بایست انجام دهند. مثل اخذ مجوزهای ورود و ثبت سفارش (در رویه واردات) و در صادرات بسته بندی کالا و انجام امور بانکی (در رویه صادرات). در هنگامی که کالا برای ورود به کشور و یا خروج کالا به محوطه گمرکی وارد می شود مجموعه فعالیت هایی تحت عنوان اظهار گمرکی و ترخیص گمرکی شروع می شود.

مراحل ترخیص کالا در گمرک به دو بخش اظهار کالا به گمرک و ترخیص کالا از گمرک تقسیم می شود که در دو نمودار زیر سعی شده است تا مدل مفهومی هر کدام از این ها توضیح داده شود.

- مراحل ارزش گذاری کالا

در زمانی که فرآیند ترخیص کالا صورت می گیرد، یکی از موارد ضروری، تعیین ارزش کالا های ترخیص شده می باشد. ارزش کالا ها از جمله اطلاعاتی است که یک ترخیص کار گمرک و یک تاجر با سابقه باید به آن توجه داشته باشند. گمرک از قبل بانک اطلاعاتی از ارزش انواع کالا ها در سامانه خود در اختیار دارد که شما می توانید ارزش کالای خود را در این سامانه جستجو نمایید. سامانه TSC برای جستجوی ارزش کالا تهیه شده است.

- مراحل ورود کالا به محوطه گمرکی

به صورت کلی برای ورود کالا به محوطه گمرکی در سال های اخیر شما مجوز داشته باشید. این فرآیند بسیار ساده است و در شکل زیر برای کالای صادراتی نمایش داده شده است. در کالاهای وارداتی این رویه اکثر توسط ارائه مانیفست توسط شرکت های حمل و نقل به ترمینالهای ورودی انجام می شود.

- مراحل خروج کالا از محوطه گمرکی

در هنگام خروج کالا از محوطه گمرکی در سال های اخیر شما نیاز به مجوز خاص دارید و با داشتن پروانه صادراتی، کالای خود را با رگیری کرده و می توانید به درب خروج گمرک مراجعه نمایید. طبق قوانین گمرکی درب خروج گمرک می تواند مجدداً بر اساس صلاح دید کل فرآیند ترخیص را مجدد ارزیابی نماید و سپس اجازه خروج دهد. در اکثر موارد این رویه رابر اساس ارزیابی ریسک انجام می دهند و نیازی به ارزیابی مجدد نیست (این موضوع بسته به ارزیاب درب خروج دارد). اکثراً در دربه های خروج از دستگاه های ایکس ری به منظور بررسی محموله با پروانه صادراتی استفاده می شود.

مراحل ترخیص کالا از گمرک با صورت توصیفی

- ۳.۱ مرحله اول (تنظیم اسناد و ورود داده)
- ۳.۲ مرحله دوم (دریافت کوتاژ در دایره احراز هویت و تعیین مسیر)
- ۳.۳ مرحله سوم (کنترل و ارزیابی کالا)
- ۳.۴ مرحله چهارم (اخذ مجوزهای لازم)
- ۳.۵ مرحله پنجم (بررسی تعرفه و تطبیق کالا توسط کارشناس سرویس (مجازی))
- ۳.۶ مرحله ششم (پرداخت به صندوق و صدور سند ترخیص)
- ۳.۷ مرحله هفتم (انبارداری و اجازه بارگیری)
- ۳.۸ مرحله آخر (خروج کالا از گمرک)

۳.۱ مرحله اول (تنظیم اسناد و ورود داده)

برای ترخیص کالا در سال های اخیر شما باید بدانید چه مدارکی را باید فراهم کنید؟ در این جا لازم است یک سری سند و مدرک از قبیل اظهارنامه واردات، تصویر کارت بازرگانی، قبض انبار، برنامه، ترخیصیه، گواهی مبدا، فاکتور یا سیاهه خرید، اعلامیه تامین ارز با نامه برات (در صورتی که روش پرداخت اعتبار اسنادی برات باشد)، پروفرا یا همان پیش فاکتور، مجوز ثبت سفارش، لیست عدل بندی، بیمه نامه، پروانه بهره برداری (برای شرکت های تولیدی)، کاتالوگ و بروشور (در صورت وجود)، مجوزهای قانونی برای ترخیص کالا (اگر کالای

موردنظر مشمول قانون اجباری اخذ مجوز است)، وکالتنامه رسمی، پروانه صادراتی (در صورتی که واردات در مقابل صادرات انجام شود) را آماده کنید.

بررسی و تایید اظهارنامه، در پایان این مرحله در صورتی که در سیستم الکترونیکی گمرک تمامی قسمت ها را به درستی پر کرده باشید و هیچ مشکلی وجود نداشته باشد، نرم افزار به شما یک شماره سریال و یک شماره عطف خواهد داد. شما هم اکنون می توانید از این اطلاعات پرینت گرفته و برای انجام مراحل بعدی نزد خود نگه دارید.

۳.۲ مرحله دوم (دریافت کوتاژ در دایره احراز هویت و تعیین مسیر

بعد از تنظیم اسناد و ثبت اطلاعات اولیه در مرحله قبلی، این مرحله به احراز هویت و اظهار کالا اختصاص دارد. دایره احراز هویت دایره فنی گمرک است که در ابتدا اسناد دریافتی را بررسی کرده و در صورت تایید آن ها، شماره ثبت یا همان کوتاژ را درج می نماید. می توان گفت کوتاژ به معنای ثبت اظهارنامه واردات یا صادرات کالا در گمرک است و به هر اظهار نامه ثبت شده، یک شماره اختصاص داده می شود که به این شماره کوتاژ گفته می شود. بعد از دریافت شماره کوتاژ، اظهارنامه لاک و مهر می شود. در گمرک به دلیل کمبود نیرو و صرفه جویی در وقت و همچنین مشکلاتی که ممکن است با انجام تمامی مراحل کنترلی ایجاد شود، با استفاده از سیستم مدیریت ریسک از سه مسیر سبز، زرد و قرمز برای ترخیص کالا استفاده می شود که تعیین مسیر از طریق سیستم کامپیوتری و با توجه به عواملی همچون درصد مأخذ حقوق ورودی، نوع کالا، اعتبار صاحب کالا و اظهارکننده و کشور سازنده است و یا حتی این مسیر می تواند کاملاً تصادفی یا شانسی انتخاب شود.

۳.۳ مرحله سوم (کنترل و ارزیابی کالا

در ادامه فرآیند ترخیص با توجه به مسیر تعیین شده برای محموله، کنترل و ارزیابی کالا صورت می گیرد، در واقع اگر در دو مسیر قرمز و یا زرد قرار بگیرید محموله شما نیاز به کنترل دارد که به این ترتیب، یا بسته کالا باز و توسط ارزیاب گمرک بررسی و با اسناد مطابقت داده می شود و یا فقط نیاز به بررسی اسناد توسط رئیس سرویس گمرک مربوطه می باشد. بعد از اینکه این مرحله با موفقیت به اتمام رسید و محموله از نظر ارزش و کلیت و تعداد مشکلی نداشت، در بخش دایره ارزش، ارزش اظهاری، سوابق گمرکی و دیگر روش های تعیین ارزش مورد بررسی قرار می گیرد.

۳.۴ مرحله چهارم (اخذ مجوزهای لازم

در این مرحله مجوز های لازم که توسط سیستم و کارشناس با توجه به کالا تعیین گردیده است باید تکمیل شود. استاندارد، بهداشت، قرنطینه، مخابرات، تجهیزات پزشکی، جهاد، انرژی اتمی، وزارت راه، مالیات و ... از جمله مجوزهای لازم در این بخش می باشند.

۳.۵ مرحله پنجم (بررسی تعرفه و تطبیق کالا توسط کارشناس سرویس (مجازی)

در مرحله پنجم کارشناس سرویس به بررسی تعرفه و تطبیق کالا با اسناد می پردازد. همچنین کارشناس سرویس به اسناد و الزامات ورود (مجوزهای مورد نیاز و ارزش) که در مطالب قبلی نیز به آن اشاره شد نظارت می کند. رئیس سرویس نیز به بررسی امضاها و روند نهایی پرونده می پردازد و تایید نهایی توسط او صادر می گردد.

۳.۶ مرحله ششم (پرداخت به صندوق و صدور سند ترخیص

در این قسمت پس از اینکه مبلغ پرداختی از سوی گمرک مشخص گردید، صاحب کالا هزینه را به صورت فیش نقدی به حساب گمرک واریز می کند سپس فیش پرداخت را گرفته و پروانه سبز گمرکی برای وی صادر می شود.

مرحله هفتم (انبارداری و اجازه بارگیری

پس از پایان تشریفات کار در سرویس ارزیابی در هر سه مسیر ذکر شده پروانه های مهر شده و صدور سند ترخیص، هنگامی که تسویه های لازم با شرکت حمل و نقل صورت گرفت با توجه به دریافت قبض انبار و سایر مدارک لازم، گمرک مجوز بارگیری را صادر می کند و مبلغی به عنوان مبلغ انبارداری توسط مسئول نگهداری کالا از صاحب کالا دریافت می شود.

مبلغ انبارداری در گمرکات مختلف، متفاوت محاسبه می گردد و هزینه های مربوط به تخلیه، بارگیری، بیمه، مدت زمان رسوب کالا در انبار و غیره را شامل می شود که این موارد نیز با توجه به حجم، نوع و ارزش کالا محاسبه می گردد.

همانطور که در مرحله اول نیز به آن اشاره شد، قبض انبار به سندی گفته شود که توسط انباردار در قبال گرفتن کالا از شخص تحویل دهنده ی کالا با مشخصات درج شده صادر می شود . با توجه به قوانین گمرکی ایران هر کالایی که وارد محدوده ی گمرکی شود باید در دفاتر انبار ثبت شود و برای بار، باید اظهار نامه یا بارنامه به صورت جداگانه صادر و به شخصی که کالا را تحویل داده است بدهند.

۳.۸ مرحله آخر (خروج کالا از گمرک

پس از آنکه شخص تمامی کارهای مربوط به ترخیص کالا را انجام داد ، می تواند بیجک انبار را توسط انبار دار گمرک دریافت کند. بیجک انبار بعد از کنترل پروانه سبز گمرکی و همچنین مهر درب خروج صادر می شود و نشان می دهد که کالا ی مربوطه به صاحب کالا تحویل داده شده است و می تواند برای بارگیری کالا ورودی ، وسیله نقلیه مورد نظر خود را را وارد گمرک کند. در این مرحله نیز، محموله دوباره بررسی شده و سپس اجازه خروج کالا داده خواهد شد.

هزینه ترخیص کالا از گمرک

هزینه ترخیص کالا می تواند شامل هزینه انبارداری، باربری، تخلیه، تعرفه آزمایشگاه، بارگیری، بدرقه کالا ، کارشناسی کالا و غیره... باشد که از صاحب کالا (یا نماینده آن) در هنگام ترخیص کالا دریافت می گردد. هزینه های گمرکی ذکر شده بصورت مجزا از حقوق ورودی وصول می گردد. حقوق ورود کالا جهت ترخیص کالا ۵٪ ارزش گمرکی که به اضافه سود بازرگانی است که سازمان گمرک ایران مسئولیت وصول آن را به عهده دارد و جهت رویه واردات قطعی کالا وصول می نماید. ترخیص انواع کالا از گمرک از خدمات اصلی بازرگانی تلاش و توسعه می باشد ما آماده ایم با بهره گیری از تیم تخصصی و با تجربه ترخیص کالا خود به بهترین نحوه ممکن و با سرعت و دقت بالا کلیه خدمات گمرکی و بازرگانی بازرگانان و تجار محترم را بر عهده بگیریم. از جمله خدمات شرکت بازرگانی تلاش و توسعه می توان به مشاوره امور گمرکی و بازرگانی، تهیه و تنظیم اسناد و مدارک بازرگانی و بانکی، ثبت سفارش انواع کالاهای تجاری، پیگیری دعاوی حقوقی گمرک و مشاوره در زمینه حل اختلافات میان گمرک و صاحبان کالا اشاره کرد.

صدور بیجک :

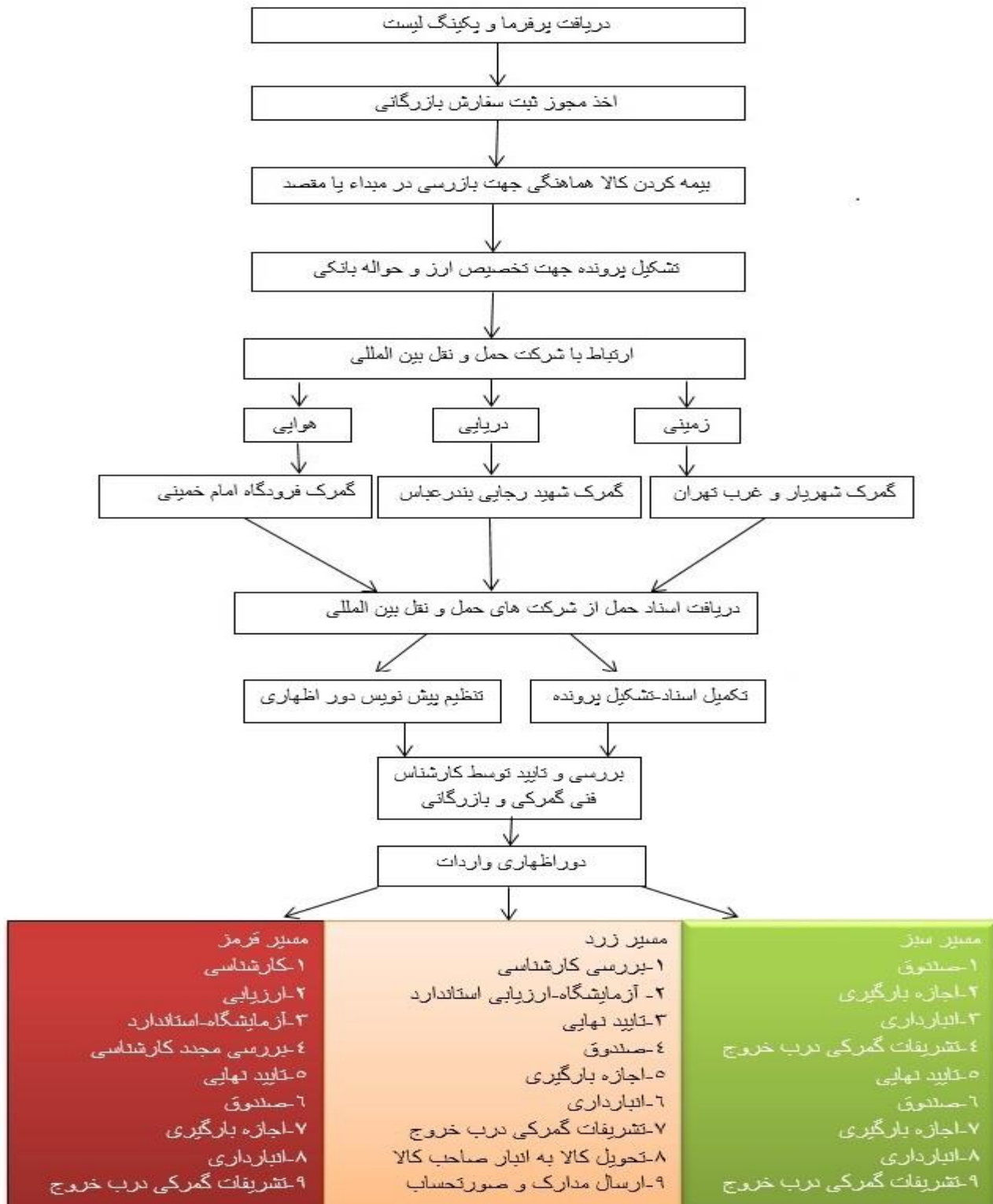
پس از اخذ اجازه بارگیری می بایستی به انبار مراجعه کرد و نسبت به صدور بیجک اقدام نمود . بدین صورت که پروانه گمرکی(برگه سبز گمرکی) به همراه یک کپی از آن تحویل متصدی مربوطه می گردد و متصدی مربوطه پس از محاسبات و کنترل های لازمه اقدام به صدور قبض پرداخت می نماید.

در این مرحله می بایستی به بانک مراجعه نمود و قبض تحویلی پرداخت گردد و به متصدی مربوطه تحویل گردد . پس از آن متصدی مربوطه برگه مربوطه را امضاء می نماید . سپس می بایستی به انبار مربوطه مراجعه نمود و نسبت به تحویل کالا از انبار اقدام کرد . پس از تحویل کالا توسط انباردار مربوطه به کمک کتلیپلار کالا حمل و تا نزدیکی درب خروج برای بازرسی و ارزیابی نهایی حمل می شود . در این مرحله می بایستی مدارک و اسناد مربوطه به متصدی درب خروج تحویل و کارشناس مربوط برای ارزیابی و بازرسی نهایی کالا تعیین گردد.

پس از بازرسی و ارزیابی نهایی توسط کارشناس مربوطه در صورتی که خروج کالا از نظر کارشناس تعیین شده بلامانع تشخیص داده شود تاریخ خروج کالا از درب گمرک و نام و امضاء صاحب کالا یا نماینده قانونی صاحب کالا ثبت و کالا توسط وسیله ای که شرکتهای حمل و نقل در گمرکات کشور در اختیار افراد قرار می دهند بارگیری شده و از درب گمرک خارج و به انبار صاحب کالا تحویل می گردد .

چارت مراحل ترخیص کالا

در شکل زیر فلوچارت مراحل ترخیص کالا را مشاهده می کنید .

قطب های بزرگ واردکننده کالا از ایران در سال های اخیر

۱. چین

آمار صادرات سال ۱۳۹۷ چین (گمرک - کشور - تعرفه)		
ردیف	نام گمرک	ارزش (دلار)
1	منطقه ویژه عسلویه (انرژی پارس)	4,169,574,260
2	پتروشیمی بندرامام خمینی	1,683,841,183
3	شهیدرجایی	1,365,952,768
4	شهید باهنر	197,208,444
5	بندر امام خمینی	117,019,710
6	خارک	49,951,179
7	منطقه ویژه بوشهر ۱	30,548,704
8	مشهد	13,534,734
9	سهلان	7,592,697
10	حوزه تجاری فرودگاه امام خمینی	7,421,762
11	معاونت صادرات تهران	6,091,667
مجموع		ارزش دلاری: ۷,۶۷۱,۵۲۴,۵۳۸ وزن: ۲۴,۲۷۴,۴۳۷,۵۴۶ kg

۲. امارات متحده عربی

آمار صادرات سال ۱۳۹۸ امارات متحده عربی (گمرک - کشور - تعرفه)		
ردیف	نام گمرک	ارزش (دلار)
1	شهیدرجایی	689,044,587
2	منطقه ویژه عسلویه (انرژی پارس)	680,315,291
3	پتروشیمی بندرامام خمینی	318,146,488
4	منطقه ویژه بوشهر ۱	310,090,001
5	شهید باهنر	278,131,783
6	بندر امام خمینی	243,156,382
7	بندر لنگه	107,679,607
8	مشهد	87,399,585
9	کرمان	53,541,161
10	حوزه تجاری فرودگاه امام خمینی	52,510,325
11	رفسنجان	45,130,250
12	خرمشهر	37,915,541
مجموع		ارزش دلاری: ۳,۱۰۰,۱۷۶,۷۶۲ وزن: ۴,۹۰۸,۶۷۴,۸۹۷ kg

۳. هند

آمار صادرات سال ۱۳۹۷ هند (گمرک - کشور - تعرفه)		
ارزش (دلار)	نام گمرک	ردیف
696,854,246	پتروشیمی بندرامام خمینی	1
400,344,666	شهیدرجایی	2
393,197,942	منطقه ویژه عسلویه (انرژی پارس)	3
155,150,473	شهید باهنر	4
115,660,213	بندر امام خمینی	5
56,032,036	خارک	6
51,777,315	منطقه ویژه بوشهر ۱	7
23,659,076	رفسنجان	8
21,738,318	معاونت صادرات تهران	9
13,291,369	مشهد	10
ارزش دلاری: ۱,۹۹۱,۵۶۳,۶۰۵		مجموع
وزن: ۳,۹۳۴,۷۲۶,۷۴۳ kg		

(www.tccim.ir)

گزارش: روند واردات در کشور

واردات کشور از ۳۹/۷ میلیارد دلار در سال ۸۴ با رشد ۴۱ درصدی به ۷۶ میلیارد دلار در سال ۷۹ افزایش یافته و به لحاظ وزنی نیز از ۳۴/۲ میلیون تن در سال ۸۴ با رشد ۲۸/۹ درصد به ۵۴/۱ میلیون تن در سال ۷۹ رسیده است. بی تردید افزایش واردات ارتباط مستقیم با افزایش قیمت نفت (به طور متوسط) و درآمدهای نفتی کشور دارد و برای کنترل تورم همواره مقداری افزایش واردات تجویز می گردد. رقم بی سابقه ۵۶ میلیارد دلار واردات نشان از افزایش تقاضا برای کالاهای وارداتی دارد. این میزان واردات از ابعاد گوناگون قابل تفسیر و بررسی است.

کارشناسان تفاسیر متعددی را ارائه می نمایند. از یک سو دلیل بالای میان واردات عدم رقابتی بودن صنعت، عدم دسترسی به تکنولوژی روز و کاهش بهره وری عنوان و از درغلتیدن جامعه به سمت فرهنگ مصرف گرایی هشدار داده می شود از سوی دیگر برخی واردات را مذموم نمی دانند و آن را برای مرحله جهش و رشد اقتصادی و صنعتی جهت توسعه تولید و صادرات ضروری می دانند. معیذاً ترکیب کالاهای صادراتی غیرنفتی و کالاهای وارداتی و تراز بازرگانی موید تنگنا در بخش صنعت است که عدم پاسخگویی مناسب بخش صنعت به نیازها و سلاقی مصرف کنندگان و رقابت پذیری آنها سبب وابستگی صنایع دولتی به بودجه عمومی گردیده است. به طوری که ملاحظه می گردد رقم قابل توجهی در بودجه عمومی سال جاری مربوط به زیان انباشته شرکت های دولتی بوده و از دیگر سو انفعال بخش خصوصی و به حاشیه رانده شدن این بخش فضایی را فراهم نموده تا برای تامین بخشی از نیازهای کشور ناگزیر به واردات شده ایم. تغییرات ارزش کالاهای وارداتی از ۵/۰۳ به ۱۵/۷ درصد افزایش یافته (یعنی ۳ برابر گردیده است) در حالی که تغییرات وزنی از ۲۷/۱ درصد به ۶ درصد کاهش یافته است. این امر حکایت از وقوع ۳ رویداد دارد.

رویداد اول آنکه افزایش مطلق ارزش کالاهای وارداتی از ۳۹/۷ به ۵۶ میلیارد دلار و افزایش وزنی از ۳۴/۲ به ۴۴/۱ میلیون تن، به عبارت دیگر رشد ۴۱ درصدی ارزش و ۲۸/۹ درصدی وزن طی سال های مورد بررسی نشان از افزایش عمومی میل به واردات در کشور دارد. رویداد دوم حاکی از افزایش میل واردات با رویکرد کالاهای سرمایه ای و تجهیزات و ماشین آلات در کشور می باشد. رویداد سوم افزایش قیمت جهانی کالاهای ساخته شده ناشی از افزایش قیمت نفت و حامل های انرژی در سطح جهان است.

ترکیب کالاهای وارداتی نشان می دهد کالاهای واسطه ای به لحاظ وزن بالغ بر ۸۵ درصد و به لحاظ ارزش بالغ بر ۷۰ درصد و کالاهای مصرفی بالغ بر ۱۲ درصد وزن و ارزش و کالاهای سرمایه ای بالغ بر ۲ درصد (وزن) و ۱۶ درصد (ارزش) بوده است. هر چند بیشترین میزان واردات مربوط به کالاهای واسطه ای است و به دلیل کاربرد آنها در تولید و صادرات امیدوارکننده است اما با توجه به شرایط اقلیمی و استفاده از فناوری های نوین و تکنیک های کشاورزی می توان نسبت به کاهش وابستگی به واردات آنها مبادرت نمود. همچنین اصلاح

الگوی مصرف و تجدیدنظر در سیاست اعطای یارانه ها هم در مورد کالاهای کشاورزی و هم حامل های انرژی (واردات بنزین) منشا اثر است. متوسط قیمت ترکیب کالاها در سال ۸۶ برای کالاهای سرمایه ۸/۷ دلار، واسطه ای ۰/۹۶ دلار و مصرفی ۱/۱ دلار بوده است. تعمق در متوسط قیمت ها بویژه فاصله قیمت کالاهای سرمایه ای نسبت به واسطه ای و مصرفی (تقریباً ۸ برابری) جایگاه این گونه کالاها که به نوعی نشانگر متوسط قیمت جهانی آنها می باشد می تواند شکل بندی ما را در عرصه صادرات تشکیل دهد. چنانچه کشور ما به تولید و صادرات کالاهای سرمایه ای اقدام نماید هر چند که به لحاظ حجم و وزن اندک باشد ارزش افزوده بالاتر و درآمد بیشتری را نصیب کشور خواهد کرد. بنابراین شناسایی و اولویت بندی صنایع کشور که تولیدکننده اینگونه کالاهاست از اهمیت ویژه ای برخوردار است. از سوی دیگر ملاحظه می گردد حجم بالایی از واردات کشور (۳۴/۲ میلیارد دلار) را کالاهای واسطه ای تشکیل می دهد. براساس آمارهای گمرک ایران تا پایان شهریور سال جاری نزدیک به ۷۰۲ میلیون تن کالا در گمرکات کشور دپو شده، عددی که معادل ۵۲ درصد رقم ۱۳۰۸ میلیون تن کالاهای وارد شده به کشور طی پنج ماهه امسال است. گرچه مشخص است که اقلام دپوشده در گمرک صرفاً مربوط به اقلام وارداتی سال جاری نیست و از سال گذشته نیز اقلامی در گمرک دپو شده، اما مساله اساسی این است که حدود ۴۷ درصد از این اقلام دپوشده مربوط به کالاهای اساسی و مابقی مربوط به کالاهای غیر اساسی است. درخصوص کالاهای اساسی، گرچه در روزهای اخیر رئیس جمهور، بانک مرکزی و وزارت صمت را موظف به تسهیل ترخیص این کالاها کرده، اما بهر حال با طولانی شدن زمان دپوی این کالاها و کمبود نهادهای تولیدی، علاوه بر اینکه ضرر و زیان چشمگیری به بخش های تولیدی وارد شده، با افزایش قیمت نهادهای، قیمت نهایی اقلام تولیدی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافته است که نمونه بارز آن، افزایش قیمت گوشت مرغ و تخم مرغ و دیگر اقلام در هفته های اخیر است.

درمورد کالاهای غیر اساسی نیز بررسی ها نشان می دهد موجودی دپوشده این کالاها در گمرکات بیش از سه میلیون و ۷۳۴ هزار تن است. با توجه به اینکه دستور رئیس جمهور و اقدامات بانک مرکزی برای تسهیل ترخیص کالاهای دپو شده عمدتاً مربوط به کالاهای اساسی است، به نظر می رسد باید شاهد از بین رفتن و فرسوده شدن چندین میلیون تن کالا در گمرکات باشیم. درخصوص این کالاها، مساله بسیار عجیبی وجود دارد، موضوع از این قرار است که بخشی از این کالاها اصلی ترین مشکل شان جهت ترخیص، عدم انتقال ارز و مالکیت این کالاها و عدم قرارگیری در صف تامین ارز بانکی است.

در گزارش حاضر از استناد به آمارهای بانک جهانی، وضعیت شاخص تجارت فرامرزی ایران را در جهان و با ۲۴ کشور همسایه و منطقه مقایسه کرده ایم. نتایج قابل تامل است، ایران در سطح جهان در هزینه و زمان انجام تجارت خارجی رتبه ۱۲۳ از میان ۱۹۰ کشور را دارد و در سطح منطقه نیز در بین ۲۴ کشور، رتبه ۱۶ را در نامساعد و زمانبر بودن تجارت خارجی دارد. البته لازم به ذکر است که بررسی فرآیندهای تجارت خارجی نشان می دهد فقط این گمرک نیست که منجر به شکل گیری این وضعیت شده، چراکه در روند تجارت خارجی علاوه بر این نهاد، مجموعه ای از نهادهای مختلف همچون وزارت صمت، بانک مرکزی و دیگر نهادها مسئولیت دارند.

نتیجه گیری

ترخیص کالا از گمرک مهم ترین فرآیند در زمینه واردات کالا به شمار آمده و همچنین این فرآیند بسته به قوانین و مقررات کشورها قوانین و سلسله مراتب گوناگونی را شامل می شود. در خصوص انجام این فرآیند مهم همواره لازم است که با مراحل ترخیص کالا از گمرک آشنا باشید و قوانین و مقررات آن را به خوبی بشناسید، چرا که در صورت بروز هرگونه بی دقتی و عدم شناخت کافی از مراحل انجام ترخیص کالا از گمرک، ترخیص کالای شما قاجاق شمرده شده و در نتیجه خسارت های مالی و اعتباری زیادی را برای شما به وجود می آورد.

بررسی آمار واردات ترخیص کالا ها در سال های اخیر نشان می دهد که قاره آسیا بویژه کشور امارات متحده عربی سهم عمده ای در صدور کالابه ایران دارند. تبدیل شدن امارات متحده عربی به دروازه تجارت در قاره آسیا شرایط ممتازی را برای این کشور به خصوص برای صادرات مجدد مهیا نموده است، موقعیت استراتژیک ایران و گستردگی مرزهای آبی به همراه یک برنامه ریزی مدون و توسعه و تجهیز گمرکات و بنادر امکان جایگزینی ایران به جای امارات متحده و یا شیفت بخش قابل توجهی از سطح مبادلات به سمت ایران را فراهم می نماید. از آنجا که آمار واردات بر حسب نوع معامله خبر از کاهش فرآیند واردات در مقابل صادرات می دهد کسب سهم مبادلات و جایگزین شدن به جای امارات در بهبود وضعیت فرآیند واردات در مقابل صادرات تاثیر شگرفی دارد. بررسی واردات برحسب قیمت های کتاب تعرفه شناخت دقیق تری از ترکیب و پیش بینی واردات ارائه می دهد درصد ارزش کالاهای وارداتی بر حسب قسمت های تعرفه نشانگر سهم بالای کالاهای سرمایه ای در واردات و نیاز صنایع کشور به این گونه کالاهاست که ضرورت رقابت پذیری و تدوین استراتژی روشن در آن خصوص ضمن صرفه جویی ارزی و توانمند سازی صنعت، خوداتکایی و توسعه صادرات را در پی خواهد داشت.

بررسی عملکرد ایران در شاخص تجارت فرامرزی نشان می دهد رتبه ایران در این شاخص با بهبود نسبی از ۱۶۷ (در میان ۱۹۰ کشور) در گزارش ۲۰۱۶ بانک جهانی به ۱۲۳ در آخرین گزارش این نهاد بین المللی رسیده، اما همچنان رتبه کشورمان در سطح منطقه چندان مطلوب نیست؛ چراکه درحالی ایران در رتبه ۱۲۳ جهان در میان ۱۹۰ کشور قرار دارد که در بین ۲۴ کشور منطقه و همسایگان نیز کشورمان رتبه ای بهتر از ۱۶ ندارد.

در این رده بندی، در بین همسایگان و کشورهای همسایه، ارمنستان با رتبه جهانی ۴۳، بهترین عملکرد را بین ۲۴ کشور دارد. پس از این کشور، رقیب سنتی ایران یعنی ترکیه با رتبه ۴۴ جهان، ۷۹ پله بالاتر از کشورمان قرار دارد. گرجستان در رتبه ۴۵، عمان در رتبه ۶۴، هند در رتبه ۶۸، اردن در رتبه ۷۵، بحرین در رتبه ۷۷، آذربایجان در رتبه ۸۳، عربستان در رتبه ۸۶، قرقیزستان در رتبه ۸۹، امارات در رتبه ۹۲، روسیه در رتبه ۹۹، قطر در رتبه ۱۰۱، قزاقستان در رتبه ۱۰۵ و پاکستان در رتبه ۱۱۱، کشورهایی هستند که در سطح منطقه بالاتر از ایران قرار داشته و در شاخص تجارت فرامرزی عملکرد بهتری نسبت به کشورمان دارند. اما تاجیکستان، ازبکستان، لبنان، کویت، مصر، افغانستان، سوریه و عراق نیز کشورهایی هستند که در این شاخص عملکرد بدتری نسبت به ایران داشته اند.

منابع

۱. (آذر، عادل) (۱۳۸۵)، آمار و کار برد آن در مدیریت، جلد دوم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) چاپ دهم - صفحه ۳۶، ۳۹
۲. ابراهیمی، م.، محمدی، ا. و زینال زاده، ا. (۱۳۸۸). "مجموعه کاربردی صادرات و واردات"، نشر قانون، تهران.
۳. اکبریان، ر. و سخایی، ع.، (۱۳۹۴). "بررسی رابطه بین ترکیب صادرات و رشد اقتصادی با استفاده از یک سیستم معادلات
۴. الهی، شعبان و حسن زاده، علیرضا؛ (۱۳۹۶). بررسی نقش گمرک الکترونیکی در تسهیل صادرات، فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۴۳، تابستان ۱۳۸۶
۵. بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۴)؛ روش های تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، تهران، دوران، چاپ اول، صفحه ۴۰
۶. بیانی، احمد (۱۳۸۸)؛ روش های تحقیق و سنجش در علوم تربیتی و روان شناسی، تهران، رهیافت، چاپ اول، صفحه ۳۸، ۴۰
۷. پروکوپنکو، جوزف (۱۳۹۵)، مدیریت بهره وری (ترجمه: ابراهیمی مهر)، موسسه کار و تامین اجتماعی، تهران، صفحه ۹۲
۸. جان دیوئی (۱۳۷۲)، مدیریت و سازمان (ترجمه: حسین مهریان)، موسسه کار و تامین اجتماعی، تهران، ص ۱۲۵
۹. دیوید، فرد (۱۳۸۷)؛ مدیریت استراتژیک؛ ترجمه دکتر علی رضائیان و دکتر سید محمد اعرابی؛ انتشارات دفتر پژوهش های فرهنگی، صفحات ۳۴ و ۳۹۶
۱۰. جوهری، اصغر، (۱۳۹۵). نقش قوانین و مقررات گمرک الکترونیک بر توسعه صادرات؛ ۱۳۹۲